

Gyimesi László

Zenei felvétel-készítés

NSZFI
NEMZETI SZAKKÉPZÉSI
ÉS FELNŐTTKÉPZÉSI INTÉZET

A követelménymodul megnevezése:

Zenész alapmodul

A követelménymodul száma: 1436-06 A tartalomelem azonosító száma és célcsoportja: SzT-029-50

ZENEI FELVÉTEL-KÉSZÍTÉS

ESETFELVETÉS – MUNKAHELYZET

A zenei felvétel-készítésre a zenész szakma gyakorlása során számos munkahelyzetben sor kerülhet. **Közös követelményük e helyzeteknek az, hogy a zenész a felvétel zenei anyagát kifogástalanul, a szerzői és zenei rendezői, vezetői instrukciókat követve adja elő, továbbá az, hogy a felvétel elkészítéséhez szükséges technikai eszközök, felkészült személyek, valamint elégséges idő rendelkezésre álljon.**

A zenei felvétel-készítés célja minden esetben az élő zenei előadás technikai eszközzel történő rögzítése, annak érdekében, hogy a felvétel elkészítését követően az meghallgatható, illetve hozzáférhető legyen rendszerint már a felvétel elkészítése előtt meghatározott közönség számára.

A zenei felvétel-készítés ezért egy sajátos megőrkítése az élő zenélés folyamatának, egy különös élményt nyújtva az elkészült felvétel hallgatójának. Ez azt jelenti, hogy a hallgató ugyan nem részesülhet az élő zenei előadás egyidejű élményében, viszont a rögzített felvételt gyakorlatilag korlátlan számú alkalommal, csupán a felvétel lejátszásához szükséges technikai eszköz helyszínéhez vagy csupán jelenlétéhez (mint például egy mobiltelefon, vagy egy MP3-as lejátszó) igazodva, bármely időpontban meghallgathatja.

A zenei felvétel-készítés egy sokszereplős munkafolyamat, amelynek az alapja a szerző(k) által megalkotott egyedi és egyéni szellemi alkotás, amelyet a zenei előadó-művészek adnak elő, a szerző, a hangszerelő, a zenei rendező, a zenei vezető és más személyek irányítása mellett. A szerző(k) és a zenészek, énekesek szellemi tulajdonukat, azt a különleges képességüket teszik hozzáférhetővé a rögzítéssel, majd a felvétel nyilvánosságra hozatalával, amelynek vagyoni, azaz tulajdonjogával kizárólag ők rendelkeznek.

Ezért a zenei-felvétel a szerzői jog védelmét élvez. Ez azt jelenti, hogy a felvételt nyilvánosság előtt bemutatni, többszörözni, sokszorosítani, terjeszteni, sugározni, másolni, kereskedelmi forgalomba hozni csak a jogosultak (szerzők, előadó-művészek és hangfelvétel-kiadók) engedélyével vagy legalább díjfizetési kötelezettség mellett van joga a felhasználóknak.

A nagyközönségnek, a felvételt felhasználóknak (rádiók, televíziók, nyilvános szórakozóhelyek, áruházak, üzletek, szállodák stb.) a jog és a jogtulajdonos jogosultak által meghatározott mértékben és módon minden esetben jogdíjat kell fizetni. A díjfizetés kötelező az un. üres hanghordozók (pl. üres CD, DVD, memória kártyák, pendrive) esetében is, ezekben az esetekben az üres hordozó ára tartalmazza a jogdíjat. A technikai fejlődés korlátlanra tette a zenei felvételek terjesztésének, másolásának, többszörözésének lehetőségeit. E pozitív folyamatban azonban a szerzők és előadóművészek szeme láttára jogszerűtlenül kerül sor az ő tulajdonukat képező felvételek felhasználására, gyakran kereskedelmi mennyiségben, haszonszerzés céljából. Ez jogi és erkölcsi értelemben egyaránt bűncselekmény, amit egyébként a törvény súlyos büntetésekkel fenyeget.

1. ZENEI FELVÉTEL–KÉSZÍTÉS KERESKEDELMI FORGALOMBA HOZATAL CÉLJÁBÓL

A zenei felvétel készítésére azért kerül sor, hogy a felvétel kereskedelmi forgalomban sokszorosított példányszámban terjesszék és értékesítsék.

2. ZENEI FELVÉTEL–KÉSZÍTÉS PROMOCIÓS, BEMUTATKOZÁSI VAGY AJÁNDÉKOZÁSI CÉLBŐL

A zenei felvétel készítésére azért kerül sor, hogy a felvételt, és annak szerzőjét és/vagy előadóit az előzetesen kiválasztott célközönség megismerje. A felvétel eszköze lehet a kapcsolatteremtésnek, a későbbi szakmai, zenei együttműködés megalapozásának. Ez a felvétel kereskedelmi forgalomba nem kerül, így nem is terjesztik, és nem értékesítik.

3. ZENEI FELVÉTEL–KÉSZÍTÉS ARCHIVÁLÁSI CÉLBŐL

A zenei felvétel készítésére azért kerül sor, hogy a felvételen résztvevők kizárólag saját célra megőrökítsék közös munkájuk eredményét.

4. ZENEI FELVÉTEL–KÉSZÍTÉS GYAKORLÁSI CÉLBŐL

A zenei felvétel készítésére azért kerül sor, hogy a zeneművek gyakorlása során, a felvételen közreműködő megismerje a hibáit, és azokkal szembesüljön.

SZAKMAI INFORMÁCIÓTARTALOM

A zenei felvétel–készítés a zenész egyik legfontosabb tevékenysége, amelynek eredményeként a zenész megőrökíti zenei előadását, és az a technikai eszközök, hanghordozók sokasága útján hozzáférhetővé válik minden érdeklődő számára.

A ZENEI FELVÉTEL-KÉSZÍTÉS ÁLTALÁNOS SZAKMAI FELTÉTELEI

- A zenész hangszerét természetesen szólaltatja meg, előadása alapvetően követi a szerzői instrukciókat
- A zenész hangszerének stílusos megszólaltatásakor követi a szerzői és a zenei vezető erre vonatkozó utasításait
- A zenész a zeneműben leírt ritmusokat pontosan interpretálja
- A zenész akusztikus hangszer használata esetében hangszerét természetes hangján szólaltatja meg
- A zenész a műfajnak megfelelő természetes hangon szólaltatja meg hangszerét akkor is, ha azt elektromos berendezések, hangeffektek erősítik, színesítik
- A zenész akkor szólaltatja meg oldottan a zeneművet, hangszeres felkészültségének színvonala ezt megengedi
- A zenész a zenemű terjedelméhez, nehézségi fokához igazodva tudatosan beosztja fizikai erejét
- Hangszere jellegéből fakadóan megszólaltatása közben figyel a helyes légzéstechnikára, természetes légzésre
- A zenész a zeneművet akkor szólaltatja meg kifejezően, ha az előadás tolmácsolja a zenemű gondolatait, érzelmeit
- A zenész a zeneművet akkor szólaltatja meg egyéni stílusos hangon, ha a zenemű eredeti gondolatait saját eszközeivel, érzelmeivel egészíti ki
- A zenész a zeneművet technikailag megfelelő felkészültséggel, biztonságos hangszerkezeléssel adja elő
- A zenész a zeneművet előadói készségének megfelelően, színvonalasan adja elő
- A zenész hangszerét a vonatkozó zenei szabályoknak megfelelően behangolja
- A zenész megvizsgálja azt, hogy a behangolt hangszere a többi hangszerhez viszonyítva tiszta-e, illetve a megfelelő hangfrekvenciára van beállítva
- A zenész a kottában leírt hangokat pontosan a megkívánt helyen, hangfrekvencián szólaltatja meg hangszerén
- A zenész a különböző zenei stílusok jellegzetességeit, legfőbb ismertetőjeleit hangszerén alkalmazza
- A zenész a dallamívek megformálásához árnyalt dinamikákat alkalmaz
- A zenész hallgatóságának magas színvonalú zenei élményt képes nyújtani
- Az énekes hangját természetesen szólaltatja meg, ha előadása alapvetően követi a szerzői instrukciókat
- Az énekes énekhangját könnyedén, a zenemű átfogó ismeretében kezeli
- Az énekes a zeneművet a mű stílusát követve adja elő
- Az énekes a műfajnak megfelelő természetes hangon szólaltatja meg a zeneművet akkor is, ha hangját elektromos berendezések, hangeffektek erősítik, színesítik
- Az énekes előadása közben figyel a helyes légzéstechnikára, a természetes légzésre
- Az énekes a zeneművet akkor szólaltatja meg kifejezően, ha az előadás tolmácsolja a zenemű gondolatait, érzelmeit
- Az énekes a zeneművet akkor szólaltatja meg egyéni stílusos hangon, ha a zenemű eredeti gondolatait saját eszközeivel, érzelmeivel egészíti ki

- Az énekes a zeneművet technikailag megfelelő felkészültséggel, biztonságosan adja elő
- Az énekes a zeneművet előadói készségének megfelelően, színvonalasan adja elő
- Az énekes folyamatos gyakorlással és felkészüléssel biztosítja a zenemű technikailag biztonságos előadását
- Az énekes a zeneművet a szerzői instrukciónak megfelelő tempóban adja elő
- Az énekes a zeneműben leírt ritmusokat pontosan interpretálja
- Az énekes a zeneművet saját hangterjedelmének megfelelő hangnemben adja elő
- Az énekes a hangokat pontosan azon a helyen szólaltatja meg, amely megfelel a kottában leírt hangok frekvenciájának
- Az énekes a különböző zenei stílusok jellegzetességeit, legfőbb ismertetőjeleit alkalmazni tudja
- Az énekes a dallamívek megformálásához árnyalt dinamikákat alkalmaz
- Az énekes a zenemű karakterét képes megfogalmazni és ennek megfelelően kifejezően interpretálni

A ZENEI FELVÉTEL-KÉSZÍTÉS SZAKMAI ELŐKÉSZÍTÉSÉNEK FELADATAI

- A zenész/énekes áttekinti repertoárját és eldönti, hogy milyen célból készít felvételt
- A zenész/énekes meghatározza saját interpretációjának hang-, illetve képi rögzítéséhez a felvétel módját (élő-, stúdiófelvétel)
- A zenész/énekes megkeresi saját interpretációjának hang- illetve képi rögzítéséhez a felvételre alkalmas, adekvát helyszínt
- A zenész/énekes felméri a kiválasztott helyszín akusztikai körülményeit, műszaki felszereltségét
- A zenész/énekes számára a kiválasztásnál a stúdió technikai felszereltsége, az ott dolgozók szakmai felkészültsége és az ár a legmeghatározóbb elem

A ZENEI FELVÉTEL KÉSZÍTÉSÉNEK ALAPVETŐ TECHNIKAI FELTÉTELEI

- A zenei felvétel-készítés eredménye a rögzített felvétel. A sikeres felvétel feltétele a zenészek, a zenei vezető, rendező felkészültsége, együttműködése mellett a megfelelő színvonalú technikai berendezés és az azt használó szakemberek felkészültsége.
- A technikai feltételek minősége döntőjelentőségű, mint ahogy az azokat kezelő szakemberek ismeretei, gyakorlata, zenei felkészültsége, és együttműködési képessége úgy szintén. A technikai feltételek minőségén belül a professzionális, a fél profi és a házi használatú berendezések között választhatunk. Fontos megjegyezni azt, hogy egy jó minőségű házi használatú berendezés, ha azt szakértő kezek használják, igen jó minőségű felvétel készítésére is alkalmas lehet. Természetesen a professzionális berendezések a legköltségesebbek, és ezekkel lehet elérni, megfelelő hangmérnöki ismeretekkel és zenei tapasztalatokkal azt a színvonalú hangfelvétel készítést, amely alkalmas a tömeges sokszorosításra, terjesztésre.

A ZENEI FELVÉTEL–KÉSZÍTÉS HELYSZÍNEI

- A felvétel–készítés klasszikus helyszíne a hangstúdió. A hangstúdió kifejezetten hangfelvétel készítésére tervezett és kialakított több helyiségből álló munkahely. Központja a keverő–helyiség, ahol a hangmérnökök, és segítők dolgoznak. Itt található a felvétel legfontosabb eszköze, a 16, 24, 32 vagy több csatornás keverőpult, ahová az egyes hangszerek, hangszercsoportok zenei jelei mikrofonok, vagy kábelek útján beérkeznek. A keverők a zenei jeleket rögzítő eszközökbe (rendszerint számítógépekbe) továbbítják, de a felvétel során, illetve azt követően is lehetőség van a keverőpult eszközeivel a szükséges zenei és technikai korrekciókra. A hangstúdió többi helyiségében a hangszeres játék és az éneklés számára kialakított technikai eszközök vannak. A felvételek elkészítésének technikája nagyban függ az adott zenei műfaj sajátosságaitól. Így például a klasszikus zenekari, vagy opera, vagy jazzfelvételek, valamennyi közreműködő egyidejű zenélésével, éneklésével történik, így az utólagos javítások lehetősége is igen szűkre szabott. A szórakoztató–zenei, rock–pop felvételek esetében a zenészek, énekesek jellemzően nem egyidejűleg veszik fel az anyagot, először a zenei alap (dob, ütős hangszerek, basszus, billentyűs hangszerek, gitár) kerül rögzítésre, majd ezt követik a szólisták, énekesek felvételei. Ez a felvételi technika a zenei elképzelések megvalósítását, módosítását, továbbá a zenei és egyéb technikai hibák kijavítását rendkívül széleskörűen teszi lehetővé.
- A másik lehetséges felvételi helyszín maga az élő előadás helyszíne. Ebben az esetben a koncertet, vagy előadást teljes egészében, vagy egyes részleteit rögzítik a helyszínrre telepített felvételt rögzítő berendezéssel. Különösen a klasszikus műfajok esetében gyakori megoldás az, hogy a szimfonikus zenekari koncert, vagy operaelőadás egyidejű rádiós vagy televíziós közvetítésével együttesen készül felvétel is az előadásról, de gyakran készül, un. live, azaz élő koncert felvétel a rock–popzenei eseményeken. Ezekben az esetekben az utólagos javítások lehetősége szintén nagyon szűk.

5.1. ZENEI FELVÉTEL–KÉSZÍTÉS KERESKEDELMI FORGALOMBA HOZATAL CÉLJÁBÓL

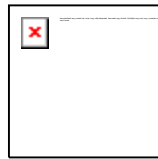
A felvétel készítésének legtipikusabb esetei:

- A zenei felvétel-készítés folyamatában megjelenik – a szerző és az előadók mellett – egy további szereplő, a hangfelvétel kiadója. A kiadó egy üzleti vállalkozás, amely rendszerint befektet a hangfelvétel készítésének, felvételének és egyéb kiadásainak költségeibe abban a reményben, hogy a befektetés megtérül, illetve további hasznot eredményez, mégpedig a felvétel értékesítésével. Az ilyen célból készült felvétel abban különbözik az összes többi típustól, hogy a zenei szakmai szempontok mellett dominánsan jelen van a felvétel értékesítésének, üzletileg eredményes terjesztésének igénye is. Ilyen esetekben művészi alkotás és előadás szabadsága, illetve az üzleti szempontok gyakran összeütközésbe kerülhetnek. A kiadók természetesen szintén érdekeltek a színvonalas, értékes, művészi szempontból igényes felvételek készítésében, azonban ezt az érdeket felülírhatják a gazdasági szempontok. Így például nem biztosítanak elégséges stúdió időt a felvételek minőségi elkészítéséhez, vagy a felvétellel a piac igénytelenebb közönségét célozzák meg, leegyszerűsítve és "lebutítva" a felvételek zenei anyagát.

1. ábra. Szimfonikus zenekari hangfelvétel készítése

- A másik esetben is megjelenik a kiadó a felvétel készítésének folyamatában. Azonban ilyenkor a kiadó személye egybeesik a szerző, vagy az előadó, vagy akár mindkettő személyével, ez az un. szerzői kiadású felvétel. Ilyen esetben az előzőekben kifejtett érdekellentétek értelemszerűen nem jelennek meg. Azonban jellemzően a zenészek bármely minőségükben is, rendkívül gyenge tőkeerővel rendelkeznek, ezért az ilyen jellegű felvételek nem, vagy csak nagyon ritkán tudnak eredményt felmutatni. Ennél hatásosabb, amikor a zenészek maguk hoznak létre kisebb, un. független kiadót, amelyet zenészek szerveznek, és több zenész, együttes közös kiadója nagyobb hatást gyakorol a piacra.

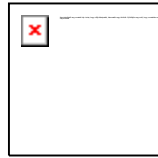
2. ábra. Babos Project Romani Hetvenöt perc című albuma

A ZENEI FELVÉTEL TÖBBSZÖRÖZÉSE, SOKSZOROSÍTÁSA

A zenei felvétel kereskedelmi forgalomba hozásának leglényegesebb üzleti fordulata az, hogy a felvételt sokszorosítsák. Minél nagyobb számban vásárolják meg a felvételt, annál több sokszorosított példányra van szükség. Az értékesített felvételek száma arányosan csökkenthetik az egy felvételre jutó költségeket. A sokszorosítás fogalma legegyszerűbben megközelítve: a felvételtől a jogtulajdonos által, vagy annak engedélyével jogszerűen többszörözött felvételek számát jelenti. A többszörözésnek komoly jelentősége van az azon közreműködő előadók és annak szerzői szempontjából, mert általában a díjazásuk az értékesített felvételek száma alapján kerül (részben vagy egészben) megállapításra és kifizetésre. Egyszerűbben fogalmazva: a szerző, az előadó és a kiadó egyaránt abban érdekelt, hogy minél nagyobb számban vásárolják meg a felvételt, mert bevételük – a szerződésben megállapított arányban és mértékben – ettől alapvetően függ.

A ZENEI FELVÉTEL TERJESZTÉSE

- A zenei felvétel terjesztésének **klasszikus eszköze az un. fizikai hanghordozó**. Ez a hordozó az 1920-as évektől az un. bakelit-lemezeken terjedt el. Egyeduralmát a hanglemezek a többszörözésre, tömeges terjesztésre alkalmatlan magnetofonszalag utódja a hangkazetta (MC), amely még un. analóg technikával rögzített.
- A nagy technikai áttörést a fizikai hanghordozóknál a már digitális technikával készülő Compact Disc (CD) jelentette, amelynek megjelenését követően a bakelit hanglemez a tömeges felhasználásban néhány év alatt szinte teljes feledésbe merült. A korábbi analóg technikát felváltó digitális felvételeket lejátszó CD sokak szerint az utolsó éveit tölti a piacon. Az új fizikai hanghordozóként megjelenő memória kártyás felvételek, pendrive-on kiadottak mennyisége nem meghatározó, inkább napjainkban különlegességként jelennek meg.

3. ábra. A Quimby együttes *Lármagyűjtőgető* című albuma

- Az internet használatának tömegessé válásával együttesen az internetes forgalom meghatározó árucikke a zenei felvétel. Sajnálatos módon ez az árucikk döntően az illegális forgalom keretében cserél gazdát, de emellett megjelent, sőt esetenként fontos tényezőként jelen van **az internet útján történő terjesztése** a zenei felvételeknek. Ezek a felvételek erre szakosodott hazai és külföldi internetes zeneáruházakban érhetőek el, és a megfelelő díjazás ellenében a vásárló megszerzi a felvétel letöltésének a jogát, amelyet azután általában kiírhatja az általa vagy a zeneáruház által választott, vagy meghatározott üres hordozóra (pl. iPod)
- A **mobiltelefonok** elterjedése ugyancsak terepet nyitott a hangfelvételek terjesztésének. Ezek esetében eltérő az elérhető felvételek letöltésének módja, továbbá a megszerzett jogok tartalma.
- **A zenei felvételek legális terjesztését** az internet és mobiltelefonok elképesztő mértékű elterjedése nagymértékben segíthetné, ha kialakulnának azok a magatartásformák, és technikai megoldások, amellyel a fogyasztók méltányos áron jutnának a felvétel letöltésének jogához, és egyidejűleg a felvételek alkotói, előadói hozzájutnának munkájuk ellenértékéhez. Ennek a kérdésnek a megoldása világszerte várat magára.

6.2. ZENEI FELVÉTEL-KÉSZÍTÉS PROMOCIÓS, BEMUTATKOZÁSI VAGY AJÁNDÉKOZÁSI CÉLBŐL

A zenei felvétel készítésére azért kerül sor, hogy a felvételt, és annak szerzőjét és/vagy előadóit az előzetesen kiválasztott célközönség megismerje. A promóciós felvétel rendszerint csupán ízelítő, bemutató a művésze, vagy művészek elképzeléseiről, zenei irányairól. A felvétel eszköze lehet a kapcsolatteremtésnek, a későbbi szakmai, üzleti együttműködés megalapozásának. Az ilyen felvételek limitált példányszámban jelennek meg, ami általában néhány száznál nem több lemezt jelent. A felvételen mindig megjelenik a felirat, mely szerint az a felvétel kereskedelmi forgalomba nem kerül, így nem is terjesztik és nem értékesítik. Külön csoportja az ilyen jellegű felvételeknek, amikor a zenei hangfelvétel készítői kifejezetten ajándékozás céljaira készítenek zenei anyagot. Az ilyen célkitűzésnek is meg lehetnek az üzleti szándékai, de az is előfordul, hogy egy-egy nagyobb vállalkozás valamilyen alkalomból kívánja egy ilyen egyedi ajándékkal meglepni partnereit, üzletfeleit.

7. 3. ZENEI FELVÉTEL–KÉSZÍTÉS ARCHIVÁLÁSI CÉLBÓL

Archiválásra jellemzően a hosszabb távon működő nagyobb intézmények, szervezetek vállalkoznak. Ilyenek például a szimfonikus zenekarok, a zenés színházak, az operák, és esetenként a nagyobb fesztiválok. Az archiválás elsődlegesen belső célokat szolgál, egy folyamatosan működő zenei intézmény munkájának a dokumentálásához is hozzátartozik az ilyen felvételek rendszeres készítése. Hasonló célokból örökítik meg jelentősebb eseményeiket a zeneoktatási intézmények is. Magyarországon a legnagyobb archívummal a Magyar Rádió rendelkezik, de igen jelentős a Hungaroton, a Zenei Könyvtár, továbbá a Budapest Music Center (BMC) hanganyaga is. A felvételek esetenként hozzáférhetőek, jellemzően meghallgatás útján. Bizonyos esetekben a jogtulajdonos – ha beszerezte a szerzők, előadók hozzájárulását – az archívumból merítve hoz kereskedelmi forgalomba hangfelvételeket.

8. 4. ZENEI FELVÉTEL–KÉSZÍTÉS GYAKORLÁSI CÉLBÓL

A zenei felvétel készítésére azért kerül sor, hogy a zeneművek gyakorlása során a felvételen közreműködő megismerje erőnyeit és hibáit, ezzel is segítve a további munkát. Az ilyen felvételek egyáltalán nem a nyilvánosság számára készülnek, hanem a tanulással és a gyakorlással összefüggő, sajátos segédeszközként használják. Technikai szempontból akár egy egyszerű felvevő készülék is alkalmas lehet erre a célra, de az otthoni számítógépek zeneszerkesztő programjai különösen alkalmasak az ilyen célra.

Összefoglalás: A zenei felvétel–készítés a zenész munkakör egyik legfontosabb tevékenysége. Ahhoz, hogy a zenész/énekes megfelelő szakmai színvonalon tudjon részt venni a zenei felvétel–készítésben, rendelkeznie kell a szükséges kompetenciákkal. A zenei szakmai kompetenciák mellett segíti a munkafolyamatot, ha a zenész/énekes alkalmazni tudja a stúdiótechnikai és jogi alapismereteit.

TANULÁSIRÁNYÍTÓ

A zenei hangfelvétel–készítés egy sokszereplős, bonyolult folyamat, amely művészi, szakmai, technikai, jogi, gazdasági, kereskedelmi, de egyidejűleg kulturális célokat szolgál.

Ebben az örvényszerű munkafolyamatban, a zenész alapesetben csak egy, rendkívül lényeges feladatra koncentrálni: a kiválasztott zeneművet legjobb tudása szerint, együttműködve a zenei rendezővel, hangmérnökkel, zenei vezetővel, és a többi közreműködővel adja elő.

Nem feladata az, hogy a felvétel – készítés technikai hátterét ismerje, ennek hiányában is kiválóan elő tudja adni a zeneművet.

Az sem feladata, hogy a jogi, gazdasági hátteret ismerje, mert ez sem kifejezetten zenei feladat.

Azt sem kell feltétlenül tudnia, sőt értenie, hogy mi lesz a sorsa az elkészített felvételnek, milyen technikai eszközzel terjesztik, hogyan jut el az érdeklődőkhöz.

Azonban – különösen a könnyű műfaj, a rock-és popzene világában – az elmúlt évtizedek olyan technikai változásokat eredményeztek, amelynek alapján a zenészek már nem hagyhatják figyelmen kívül azok hatásait.

A zenész elsőszámú feladata változatlan: a zenemű elsajátítása és magas színvonalú előadása.

A zenész azonban emellett alapszinten ismeri a modern stúdiótechnikai eszközöket, a számítógép és a zeneszerkesztő szoftverek használatát. Mindezt tanulmányai során elsajátítja, és a mai viszonyok között házi használatra általában alkalmazza.

Azonban az ismeretek csak segítik a munkafolyamat megértését, az együttműködést a hangfelvételt technikailag készítő hangmérnökkel, technikussal, de nem kiváltják ezeket a foglalkozásokat.

A zenésznek ismernie kell azt a folyamatot, amely a zenei felvétel-készítéssel kezdődik és az elkészített felvétel értékesítésével, illetve annak kifizetésével fejeződik be.

Ez a felvétel-készítés időszakában szakmai, művészi és technikai ismereteket feltételez. Ezekkel a zenész általában rendelkezik, legalább is a művészivel feltétlenül. A technikai ismeretek hiánya nem akadályozza a felvétel sorsát, legfeljebb nem viszi azt előre.

Az elkészült, szakmailag, zeneileg elfogadott felvételek – amennyiben a legtipikusabb célt tekintjük irányadónak – ekkor már árucikként kerülnek be, sokszorosítás után a kereskedelmi forgalomba történő terjesztés és értékesítés folyamatába.

Ha ekkora zenész nem ismeri jogait, nem látja át alapszinten az ő szellemi termékeként megalkotott áru sorsának folyamatát, akkor könnyen előfordulhat az, hogy ingyen, vagy anyagi veszteséggel dolgozott, míg munkája eredményéből azok húznak hasznot, akik aláírtak vele számára hátrányos szerződést, vagy egyszerűen becsapták.

A zenész szellemi termékét, és egyben tulajdonát a mai technikai eszközök, mint az internet, a mobiltelefonok használói többségükben ingyenes, bárki számára korlátlanul fogyasztható árunak tekintik.

Vajon mi az a tulajdon a világon még, a jogtalanul letöltött zenei felvételek mellett, amelynek tulajdonosa arra kényszerül, hogy tudomásul vegye és tehetetlenül szemlélje azt, ahogy széthordják fizetés nélkül munkájának eredményét? A zenei felvétel jelen pillanatban ilyen, és a jövő muzikusainak tudnia kell azt, hogy jogukat a mai világ és technika lábball tiporja.

Összefoglalva: a zenei felvétel-készítés az együttműködés, a kreativitás, a szolidaritás és szakmai alázat gyönyörű munkafolyamata, amely lehetővé teszi azt, hogy a zenei kulturális kínálat sokszínűsége a közönség számára gyorsan és korlátok nélkül elérhető legyen, egyben létrehozva a zenei kulturális örökség archívumát is.

ÖNELLENŐRZŐ FELADATOK

A címelem tartalma és formátuma nem módosítható.

A feladat fejlécének formátumát az alábbi minta szerint kérjük kialakítani az önellenőrző feladatok, és a megoldások részben egyaránt. Írja le: „1. feladat” és a stíluspanelen kattintson a feladat címsora stílusra, majd az enter billentyű leütésével zárja a sort. A következő sorban folyamatosan írható a feladat szövege normál stílussal. A feladathoz helyezhető el (közvetlenül kapcsolódó) kép is, a képek elhelyezése pontban leírtak szerint.

A feladat címsora másolható is, ebben az esetben csak a feladat számát szükséges átírni.

1. feladat

Soroljon fel legalább ötöt a zenei felvétel-készítés általános feltételei közül.

2. feladat

Sorolja fel a zenei felvétel-készítés szakmai előkészítésének fő feladatait.

3. feladat

Ismertesse a hangstúdióban és az élő előadáson készülő felvételek fő különbségeit.

4. feladat

Ismertesse a zenei hangfelvétel-készítés fő céljait.

5. feladat

Mi a sokszorosítás lényege?

6. feladat

Milyen fizikai hanghordozókat ismer?

7. feladat

Melyek napjaink hangfelvétel terjesztésének leggyakoribb eszközei?

Megoldás 1.

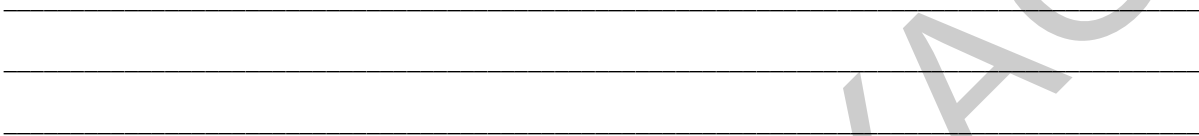
Megoldás 2.

Megoldás 3.

Megoldás 4.

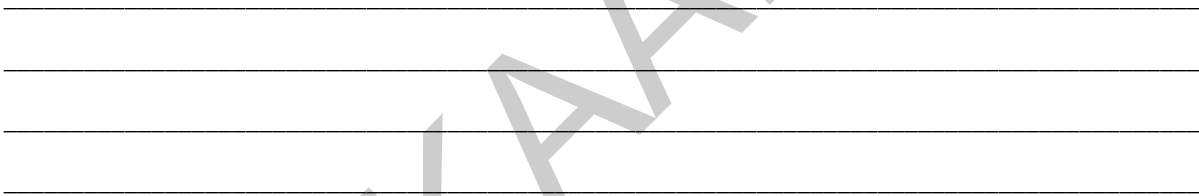
MUNKANYAG

Megoldás 5.

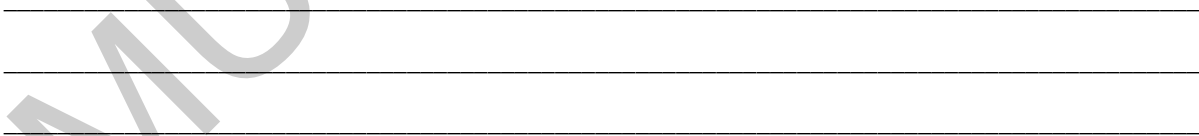
Four horizontal lines for handwriting practice.

Megoldás 6.

Four horizontal lines for handwriting practice.

Megoldás 7.

Three horizontal lines for handwriting practice.

MUNKANYAG

MEGOLDÁSOK

1. feladat

- A zenész hangszerét természetesen szólaltatja meg, előadása alapvetően követi a szerzői instrukciókat.
- A zenész a zeneműben leírt ritmusokat pontosan interpretálja
- A zenész a zeneművet akkor szólaltatja meg kifejezően, ha az előadás tolmácsolja zenemű gondolatait, érzelmeit
- Az énekes énekhangját könnyedén, a zenemű átfogó ismeretében kezeli
- Az énekes a műfajnak megfelelő természetes hangon szólaltatja meg a zeneművet akkor is, ha hangját elektromos berendezések, hangeffektek erősítik, színesítik

2. feladat

- A zenész/énekes áttekinti repertoárját és eldönti, hogy milyen célból készít felvételt
- A zenész/énekes meghatározza a felvétel módját (élő-, stúdiófelvétel)
- A zenész/énekes megkeresi a felvételre alkalmas helyszínt
- A zenész/énekes felméri a kiválasztott helyszín akusztikai körülményeit, műszaki felszereltségét
- A zenész/énekes számára a kiválasztásnál a stúdió technikai felszereltsége, az ott dolgozók szakmai felkészültsége és az ár a legmeghatározóbb elem

3. feladat

Felvételi idő tartama: hangstúdióban elvileg korlátlan – élő előadáson az előadás hossza;

Felvétel készítésének módja: hangstúdióban rendszerint az alapok és a szolisták, kiegészítők külön-külön időben és akár térben is – élő előadáson azonos időpontban és térben;

Javítás, módosítás: hangstúdióban elvileg korlátlan – élő előadáson szűk körben, csak utólagos beavatkozással.

4. feladat

A hangfelvételt jellemzően

- kereskedelmi forgalomba hozás
- bemutatkozás, promóció, ajándékozás
- archiválás
- gyakorlás
- céljából készítik.
-

5. feladat

A sokszorosítás a felvételről a jogtulajdonos által, vagy annak engedélyével jogszerűen többszörözött felvételek számát jelenti.

6. feladat

Analóg: magnetofon-szalag, majd hangkazetta.

Digitális: CD, DVD, memória-kártyák, pendrive

7. feladat

Számítógépek, internet, mobiltelefonok.

MUNKANYELVI

IRODALOMJEGYZÉK

FELHASZNÁLT IRODALOM

Chris Middleton: Kreatív digitális zene és hang Scolar Kiadó 2007

AJÁNLOTT IRODALOM

A szerzői jogról szóló 1999. évi LXXIX. törvény

MUNKANYAG

A(z) 1436–06 modul 029–es szakmai tankönyvi tartalomeleme felhasználható az alábbi szakképesítésekhez:

A szakképesítés OKJ azonosító száma:	A szakképesítés megnevezése
54 212 02 0010 54 01	Kántor-énekvezető
54 212 02 0010 54 02	Kántor-kórusvezető
54 212 02 0010 54 03	Kántor-organista
54 212 03 0010 54 01	Jazz-énekes
54 212 03 0010 54 02	Jazz-zenész (a hangszer megjelölésével)
54 212 04 0010 54 01	Hangkultúra szak
54 212 04 0010 54 02	Klasszikus zenész (a hangszer megjelölésével)
54 212 04 0010 54 03	Magánénekes
54 212 04 0010 54 04	Zeneelmélet-szolfézs szak
54 212 04 0010 54 05	Zeneszerzés szak
54 212 05 0010 54 01	Népi énekes
54 212 05 0010 54 02	Népzeneész (a hangszer megjelölésével)
31 212 01 0010 31 01	Szórakoztató zenész II. (hangszer és műfaj megjelölésével)

A szakmai tankönyvi tartalomelem feldolgozásához ajánlott óraszám:

15 óra

MUNKANYAG

A kiadvány az Új Magyarország Fejlesztési Terv
TÁMOP 2.2.1 08/1–2008–0002 „A képzés minőségének és tartalmának
fejlesztése” keretében készült.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap
társfinanszírozásával valósul meg.

Kiadja a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet
1085 Budapest, Baross u. 52.

Telefon: (1) 210–1065, Fax: (1) 210–1063

Felelős kiadó:
Nagy László főigazgató